

УДК: 636.5.082:001(477)

МЕЛЬНИК
Вікторія Вікторівна,
кандидат сільськогосподарських
наук, доцент, Національний
університет біоресурсів і
природокористування України
MelnikVika0204@gmail.com
(м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ТА КООРДИНАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ТРЕСТУ ПТАХОФАБРИК І ПТАХОРАДГОСПІВ В 1963–1964 РОКАХ

У статті висвітлено організаційно-методичну та координаційну діяльність Українського республіканського спеціалізованого тресту птахофабрик і птахорадгоспів у 1963–1964 рр. Узагальнено основні завдання «Укрптахотресту» щодо піднесення матеріально-технічної бази племінних господарств; спеціалізації виробництва продукції птахівництва і розвитку міжгосподарських зв'язків; організації нових птахогосподарств і птахофабрик, їх комплектування якісним селекційним матеріалом; забезпечення максимально можливого зростання виробництва та заготівлі продукції птахівництва; розробки заходів зі зростання продуктивності сільськогосподарської птиці; підготовки кадрів для птахівництва. Як один із основних напрямів діяльності «Укрптахотресту» розглядали підготовку п'ятирічних планів і пропозицій щодо основних напрямів розвитку птахогосподарств. Доведено, що організаційно-методична та координаційна діяльність «Укрптахотресту» стала підґрунтям для розроблення та впровадження програми переведення галузі птахівництва на промислову основу.

Ключові слова: «Укрптахотрест», птахівництво, сільськогосподарська птиця, птахофабрика, продукція птахівництва.

ORGANIZATIONAL-METHODICAL AND COORDINATION ACTIVITIES OF THE UKRAINIAN REPUBLICAN SPECIALIZED TRUST OF POULTRY FACTORIES AND POULTRY FARMS IN 1963–1964

The article highlights the organizational, methodological and coordination activities of the Ukrainian Republican Specialized Trust of Poultry Factories and Poultry Farms in 1963–1964. The main tasks of «Ukrpoultrytrust» to strengthen the material and technical base of breeding farms; specialization of production of poultry products and development of inter-farm connections; organization of new poultry factories and poultry farms, its acquisition with high-quality selection material; ensuring the greatest possible increase in production and harvesting of poultry products; the development of measures to increase the productivity of poultry; training for poultry were generalized. As one of the main activities of «Ukrpoultrytrust», the author considered the preparation of five-year plans and proposals for the basic directions of development of poultry farms. It is proved that the organizational, methodological and coordination activities of «Ukrpoultrytrust» became the basis for the development and implementation of a program for the transition of the poultry industry to an industrial basis.

Key words: «Ukrpoultrytrust», poultry farming, poultry, poultry factory, poultry production.

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКАЯ И КООРДИНАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УКРАИНСКОГО РЕСПУБЛИКАНСКОГО СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОГО ТРЕСТА ПТИЦЕФАБРИК И ПТИЦЕСОВХОЗОВ В 1963–1964 ГОДАХ

В статье освещена организационно-методическая и координационная деятельность Украинского республиканского специализированного треста птицефабрик и птицесовхозов в 1963–1964 гг. Обобщены основные задачи «Укрптицетреста» по укреплению материально-технической базы племенных хозяйств; специализации производства продукции птицеводства и развитию межхозяйственных связей; организации новых птицеводств и птицефабрик, их комплектованию качественным селекционным материалом; обеспечению максимально возможного увеличения производства и заготовки продукции птицеводства; разработке мероприятий по увеличению продуктивности сельскохозяйственной птицы; подготовке кадров для птицеводства. Как одно из основных направлений деятельности «Укрптицетреста» рассматривали подготовку пятилетних планов и предложений относительно основных направлений развития птицеводств. Доказано, что организационно-методическая и координационная деятельность «Укрптицетреста» стала основой для разработки и внедрения программы перевода отрасли птицеводства на промышленную основу.

Ключевые слова: «Укрптицетрест», птицеводство, сільськогосподарська птиця, птицефабрика, продукція птицеводства.

На шляху становлення вітчизняного птахівництва як високоінтенсивної пріоритетної галузі тваринництва важливим періодом є 1963–1964 рр., коли розроблялися основні напрями та принципи її переведення на промислову основу. Підґрунтям для розроблення і впровадження програми інтенсифікації галузі стала плідна діяльність Українського республіканського спеціалізованого тресту птахофабрик і птахорадгоспів, яка спрямовувалася на складання проектів перспективних і поточних тематичних планів для племінних господарств; розробку заходів зі зростання продуктивності сільськогосподарської птиці; збільшення виробництва продукції птахівництва та зниження її собівартості; поліпшення племінних і продуктивних ознак птиці; збільшення виробництва та раціонального використання кормів; запровадження в практику племінних господарств зоотехнічних та ветеринарних заходів; зміцнення матеріально-технічної бази племінних господарств тощо.

Важливими віхами у розвитку птахівництва в УРСР стали постанови Ради Міністрів СРСР і ЦК КПРС «Про збільшення виробництва яєць і м'яса птиці в приміських зонах великих міст і промислових центрів» [10] (від 8 січня 1963 р.) та «Про організацію виробництва яєць і м'яса птиці на промисловій основі», яку було прийнято 3 вересня 1964 р. [9]. Період між вказаними постановами потребує більш детального вивчення та узагальнення з огляду на організаційні здобутки «Укрптахотресту» перед офіційно задекларованим переведенням галузі птахівництва на промислову основу.

В українській історіографії є публікації, в яких висвітлено соціально-економічні та політичні передумови становлення промислового птахівництва в Українській РСР у 1953–1964 рр. [6], розвиток індиківництва [7] та гусівництва [8] в республіці у другій половині ХХ ст. Однак питання діяльності «Укрптахотресту» як структурної одиниці Міністерства виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів не було предметом окремого дослідження. У зв'язку з цим, метою роботи було дослідити й проаналізувати

організаційно-методичну та координаційну діяльність Українського республіканського спеціалізованого тресту птахофабрик і птахорадгоспів у 1963–1964 рр.

Методологія дослідницького пошуку при вирішенні поставленої мети ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових, структурно-функціональних та історичних методів, опублікованих і неопублікованих джерел, основу яких складають архівні матеріали.

Як відомо, на початку другої половини ХХ ст. в Українській РСР виробництво яєць і м'яса птиці здебільшого було екстенсивним, а птахівництво переважно розвивалося на базі дрібних ферм колгоспів і радгоспів, а також у присадибних господарствах населення. При цьому для практики колгоспів і радгоспів більшою мірою було притаманним виробництво різноманітної продукції: яйця, молоко, м'ясо, овочі, зерно тощо. Спеціалізація птахівництва в основному відбувалася на базі птахівницьких радгоспів і птахофабрик.

У досліджуваній період на структурний підрозділ Міністерства виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів «Укрптахотрест» було покладено всю організаційно-методичну та координаційну діяльність у мережі птахофабрик і племінних птахорадгоспів. З цією метою у структурі птахотресту організовано такі відділи: виробничо-технічний, будівництва, землеробства і кормів та ін. [1, арк. 2–3]. До складу «Укрптахотресту» всього входило 31 птахогосподарство (з них 8 птахофабрик і 23 птахорадгоспи).

Зокрема, співробітники «Укрптахотресту» надавали допомогу у реорганізації колгоспів та їх перетворенні на птахорадгоспи. Так, у наказі №6 від 15 квітня 1963 р. зазначено: «Для надання допомоги по організації птахорадгоспів на базі колишніх колгоспів Київської області командувати: тов. А.В. Зінченко – головного ветлікаря в Переяслав-Хмельницький район, птахорадгосп «Морозівський»... Тов. Р.І. Пилипчука – ветлікаря, у Васильківський район, птахорадгосп «Глевахський» [1, арк. 7]. Наказом № 7 від 19 квітня 1963 р. для організації і приймання птахофабрик з системи Раднаргоспів були відряджені головний ветлікар А.В. Зінченко – у Луганську

область), ветлікар Р.І. Пилипчук – у Волинську область, зоотехнік О.М. Салаїд – у Львівську, з метою «птахофабрики прийняти в присутності представників Раднаргоспів і птахофабрик за встановленою формою акту» [1, арк. 8–9].

Варто зазначити, що в цей період не лише відбувалася реорганізація колгоспів на птахорадгоспи, а й будувались нові птахофабрики. При цьому директори птахофабрик призначались відповідними наказами директора «Укрптахотресту» (у період з 1 квітня 1963 р. по 28 травня 1964 р., як свідчать архівні документи [1, арк. 1–303; 2, арк. 1–157; 3, арк. 1–230], був Т. Аджубей). Так, у наказі №11-а від 6 травня 1963 р. зазначено: «Наказом Міністерства виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР № 267 від 2 квітня 1963 р. «Про збільшення виробництва яєць і м'яса птиці в приміських зонах великих міст і промислових центрів Української РСР», відповідно до постанови ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР на базі радгоспу ім. Щорса Луганської області організована Луганська птахофабрика і підпорядкована «Укрптахотресту». У зв'язку з цим... призначити тимчасово виконуючим обов'язки директора Луганської птахофабрики тов. Лихоту Володимира Ілліча, з 25 квітня 1963 р.» [1, арк. 14].

Як свідчить розпорядження № 63 від 11 липня 1963 р. «Про структуру Управління і штатних розписах по птахофабрикам, птахорадгоспам, цехам, фермам і відділенням підприємств «Укрптахотресту», було створено постійно діючу комісію з вирішення вказаних питань, яка повинна «...обеспечить своевременное представление штатных расписаний птицефабрик и птицесовхозов на рассмотрение Министерству производства и заготовок сельскохозяйственных продуктов УССР и согласование с Министерством финансов УССР» [1, арк. 85].

Будь-яка складова виробничої діяльності птахорадгоспів і птахофабрик також здійснювалась за керівництва «Укрптахотресту». Так, у наказі № 10 від 6 травня 1963 р. вказано: «Ст. ветврача тов. Зинченко А.В. командировать в совхоз «Морозовский» Переяслав-Хмельницкого района Киевской области для определения места по выращиванию импортных утят для Яготинского

птицесовхоза» [1, арк. 12]. Слід зазначити, що радгосп «Яготинський» було організовано в 1960 р. на базі Яготинського рибного господарства і приєднаних до нього економічно слабких колгоспів. Земельна площа радгоспу становила 9069 га, у тому числі 6089 га пашні, виробниче призначення господарства полягало у постачанні населенню міста Києва парного м'яса качок, реалізації щорічно 1,05–1,06 млн м'ясних каченят загальною живою масою до 2 тис. тонн [5, с. 3]. Проте основна галузь птахівництва в радгоспі поєднувалась з розведенням молочної худоби і рибництвом.

Для вирішення виробничих проблем у птахогосподарствах «Укрптахотрест» відряджав відповідних співробітників, про що свідчить низка наказів. Так, у наказі №16 від 17 травня 1963 р. зазначено: «Для подання практичної допомоги в боротьбі з інфекційними хворобами птиці, командувати в Львівську і Володимир-Волинську птахофабрики ветлікаря Р.І. Пилипчук» [1, арк. 22]. Наказом №83 від 31 липня 1963 р. передбачено «для надання практичної допомоги в проведенні збиральної компанії і підготовки до осінньої сівби і заготівлі кормів та виконання планів вихідного поголів'я птиці і планів продажу продуктів птахівництва і рослинництва державі, командувати начальника відділу землеробства і кормів тов. М.В. Каневського у радгоспі Донецької області... Головного агронома тов. С.О. Бурдмана – в радгоспі Дніпропетровської і Запорізької областей...» [1, арк. 105]. Наказом № 1641 від 21 вересня 1963 р. було направлено начальника виробничо-технічного відділу Т.М. Шульгу, зоотехніків Б.В. Скульського, А.І. Вербовикова та М.Х. Дуку й інших у радгоспі різних областей УРСР для надання практичної допомоги в комплектуванні стада птиці, підготовки до зимівлі і закінчення сільськогосподарських польових робіт [2, арк. 1]. Для надання практичної допомоги в боротьбі з віспою птиці, відповідно до наказу № 14 від 18 січня 1964 р., було відряджено ветлікаря Р.І. Пилипчука в радгосп «Волновахський» Донецької області та «Відрадне» Запорізької області [3, арк. 28].

Спеціалісти «Укрптахотресту» не лише надавали організаційно-методичну допомогу, а й контролювали всі ланки технологічного процесу з виробництва

продукції птахівництва у господарствах. Так, у наказі № 50 від 3 червня 1963 р., в якому висвітлено наслідки перевірки виконання планів птахорадгоспів деяких областей Української РСР, відмічено: «В птахорадгоспі «Сагайдак» внаслідок порушення правил годівлі та утримання маточного стада, качки з квітня місяця пішли в линьку і припинили кладку яєць. Це призвело до того, що план інкубації яєць радгосп виконав лише на 58%» [1, арк. 66]. У цьому ж наказі зазначено: «В птахорадгоспах «Острожани» та «Сагайдак» нічого не зроблено в справі переходу на вирощування качок за новою технологією без водоймищ... Групування каченят за віком провадиться незадовільно. Зеленої маси дають мало і з великими перебоями, мінеральних та кормів тваринного походження недостатньо. Все це призвело до загибелі 24% каченят» [1, арк. 67].

«Укруптаготрест» здійснював систематичний контроль за фінансово-господарською діяльністю птахорадгоспів і птахофабрик. Наприклад, у наказі № 28 від 4 червня 1963 р. «Про результати фінансово-господарської діяльності птахофабрик і птахорадгоспів за 1-й квартал 1963 року» відмічено, що окремі птахофабрики і птахорадгоспи одержали продукції понад плану: «...по птицесовхозу «Южный» (директор т. Г.А. Хачиравілі, главный бухгалтер т. С.С.Виноградов) яиц – 208 тыс. штук, молока – 111 т, привеса молодняка – крупного рогатого скота 36 тонны» [1, арк. 36]. Наказом № 43 від 14 лютого 1964 р. передбачалось «Провести планову бухгалтерську документальну ревізію фінансово-господарської діяльності Кагарлицького птахорадгоспу за період з 1-го січня 1963 р. по 1-е лютого 1964 року» [3, арк. 59]. У додатку до наказу № 45 від 17 лютого 1964 р. наведено графік результатів фінансово-господарської діяльності птахофабрик і птахорадгоспів за 1963 р. на балансовій комісії «Укруптаготресту» [3, арк. 63–65]. До речі, зобов'язанням колективу радгоспу на 1963 р. було одержати 36 млн яєць і 15 тис. ц м'яса птиці [4, арк. 38–39]. На той час у радгоспі вже було побудовано 13 широкогабаритних пташників, в яких розміщували 130 тис. несучок, або більше 50% усього поголів'я у господарстві. У пташниках було механізовано більшість трудомістких процесів, птицю утримували на підлозі на глибокій підстилці і

застосовували комбінований тип годівлі (давали вологі мішанки). Радгосп «Южний» був одним із найбільших і не лише в Кримській області. Господарство мало великі резерви для збільшення продукції птахівництва.

Спеціалісти «Укрптахотресту» надавали системну організаційно-методичну допомогу птахогосподарствам. Як свідчить наказ № 19 від 25 травня 1963 р. директором «Укрптахотресту» було відряджено головного інженера виробничо-технічного відділу А.В. Гридасова, в.о. головного зоотехніка Є.П. Сліпньова і старшого зоотехніка Б.Ф. Скульського у радгосп «Южний» Кримської області для проведення семінару з головними зоотехніками та головними механіками птахофабрик та птахорадгоспів [1, арк. 25]. В іншому наказі зазначено: «Зоотехніка тов. А.І. Вербовикова командувати в Дніпропетровську область для участі в роботі семінару з ветеринарними лікарями...» [1, арк. 90]. «Укрптахотрест» часто ініціював проведення нарад-семінарів різних спеціалістів. Як свідчить наказ № 74 від 22 липня 1963 р. спеціалістами «Укрптахотресту» ініційовано проведення наради-семінару в період з 25 по 27 липня 1963 р. з головними ветеринарними лікарями птахофабрик та птахорадгоспів в м. Дніпропетровськ, при науковій ветеринарно-дослідній станції по хворобам птиці з загальним контингентом 65 осіб. Представники Міністерства сільського господарства УРСР були запрошені для проведення семінару наукових співробітників Українського науково-дослідного інституту експериментальної ветеринарії та Українського науково-дослідного інституту птахівництва (Борки)» [1, арк. 96].

Як свідчать архівні документи, «Укрптахотрест» здійснював комплектування та перерозподіл між птахогосподарствами обладнання, техніки тощо. Відповідно до наказу № 40 від 21 червня 1963 р.: «Директору госплемзавода «Партизан», Крымской области тов. И.И. Перевай передать с баланса на баланс Днепродзержинской птицефабрики неиспользуемые клеточные батареи типа КБ-384 в количестве 62 штуки» [1, арк. 54]. У наказі № 69 від 19 липня 1963 р. зазначено: «В порядке перераспределения сельхозтехники в хозяйствах Укрптицетреста – директору Старинской

птицефабрики Киевской области т. Г.М. Литвинец передать с баланса на баланс один зерновой комбайн, технически исправный в «Березнянский» птицесовхоз, Черниговской области» [1, арк. 91]. Наказ № 77 від 24 липня 1963 р. по «Укрптахотресту» зобов'язував директора племптахорадгоспу ім. Чкалова Донецької області О.О. Машкова передати з балансу на баланс птахорадгоспу «Бахмутський» два нових повністю комплектних інкубатори марки «Рекорд-39» [1, арк. 99].

У 1963–1964 рр. особливу увагу приділяли вирощуванню м'ясних курчат як важливого резерву для збільшенні виробництва м'яса птиці. Для організації маточного стада м'ясо-яєчних порід у новоорганізованих радгоспах по вирощуванню м'ясних курчат в одному з наказів по Українському республіканському спеціалізованому тресту птахофабрик і птахорадгоспів (№ 88 від 5 серпня 1963 р.) зазначалось: «Директору Іванківської птахофабрики, Харківської області тов. Садову: за погодженням з Українським науково-дослідним інститутом птахівництва – починаючи з серпня місяця цього року одержувати з дослідного господарства «Борки» всю наявну кількість племінних курячих яєць. Організувати інкубацію одержаних яєць та підрощування молодняку на птахофабриці з тим, щоб видавати його радгоспам повними партіями. Видачу радгоспам підрощеного молодняку проводити по собівартості, для чого скласти відповідну калькуляцію з урахуванням вартості яєць, інкубації та відрощування курчат до 20-денного – місячного віку» [1, арк. 112]. Слід відмітити, що в 1963 р. старший науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту птахівництва Н.В. Сулим проводив дослідження щодо економічної ефективності вирощування бройлерів різними способами, а саме: на глибокій підстилці, у клітках та комбіновано (з добового до 35-добового віку у клітках, а потім – на глибокій підстилці [11, с. 70–75]. Вчений вважав, що всі три способи можна рекомендувати для виробничої перевірки, однак підкреслив, що самим простим і ефективним способом є вирощування бройлерів на глибокій і довго незмінній підстилці. Для впровадження кліткового способу вирощування курчат необхідно було

розробити конструкцію механізованих кліток, що дозволило б підвищити продуктивність праці до рівня, досягнутого при вирощуванні на глибокій підстилці.

«Укрптахотрест» опікувався також підготовкою кадрів для птахівництва. Так, наказом № 176 від 15 жовтня 1963 р. передбачено «організувати і провести двотижневі курси завідуючих цехами і майстрів по вирощуванню молодняка та утримання і годівлі маточного стада качок та індиків:

а) при птахорадгоспі «Яготинський» Київської області по качках з контингентом слухачів – 30 осіб;

б) при «Старинській» птахофабриці Київської області по індиках з контингентом слухачів – 25 осіб» [2, арк. 19].

Навчальним планом передбачалися такі теми (у документі вони зазначені як дисципліни): «Переробка та підготовка кормів», «Машини по переробці кормів», Способи утримання молодняка птиці», «Комплектування маточного стада», «Інкубація яєць птиці», «Облік в птахівництві», «Нова технологія в птахівництві» та ін. [2, арк. 23]. При цьому майже на кожен тему були виділені як теоретичні заняття, так і практичні.

Співробітники «Укрптахотресту» брали участь в організації будівництва нових птахогосподарств. Так, наказом № 50 від 25 лютого 1964 р. для участі у технічній раді по проектуванню качиних і індичих птахорадгоспів, було відряджено заступника директора «Укрптахотресту» Ф. Сойнікова [3, арк. 74]. Про будівництво птахофабрик в Луганській, Одеській та Львівській областях свідчить наказ № 80 від 26 березня 1964 р., відповідно до якого було відряджено головних спеціалістів «Укрптахотрестату» [3, арк. 116].

Аналізуючи стан розвитку птахівництва перед переведенням галузі на промислову основу, слід відмітити, що основна увага уряду УРСР була спрямована на розвиток галузі у спеціалізованих птахогосподарствах. Стосовно ж розміру присадибних ділянок запровадили певні обмеження. Так, з метою виконання наказу по Міністерству виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР № 870 від 12-го жовтня 1963 р. наказом

по «Укрптахотресту» № 191 від 23 жовтня 1963 р. передбачалось: «Директорам птахорадгоспів, птахофабрик прийняти до неухильного керівництва і виконання постанову Ради Міністрів УРСР від 7 жовтня 1963 р. № 1132 «Про присадибне користування робітників, службовців та інших не членів колгоспів, що проживають у сільській місцевості Української РСР»:

а) обмежити присадибні ділянки робітників і службовців радгоспів та птахофабрик, що проживають у сільській місцевості до 10,25 гектара, а на землях, що зрошуються – до 0,13 гектара на сім'ю, включаючи площу, зайняту будівлями, плодовими та іншими насадженнями; у приміських радгоспах та птахофабриках відповідно 0,20 га і 0,10 га...» [2, арк. 45]. У громадян, що проживали у сільській місцевості і не займались так званою «суспільно-корисною працею», було наказано повністю вилучити присадибні ділянки, крім забудованих місць.

На початку 1964 р. (до 20 січня) співробітниками «Укрптахотресту» було підготовлено і подано Головній інспекції по радгоспам пропозиції до проекту основних напрямів розвитку птахогосподарств на 1966–1970 роки відповідно до наказу Міністерства виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР від 10 грудня 1963 р. за № 1057 «Про порядок і строки розробки проекту п'ятирічного плану розвитку народного господарства колгоспами, радгоспами та іншими підвідомчими підприємствами Міністерства виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР на 1966–1970 роки» [3, арк. 14–15].

Слід також відмітити, що у досліджуваний період у деяких птахогосподарствах УРСР використовували птицю, завезену із-за кордону. «Укрптахотрестом» здійснювалися комплектування та перерозподіл племінного матеріалу серед племінних птахогосподарств. Про це свідчить наказ по «Укрптахотресту» за № 87 від 4 квітня 1964 р., в якому зазначено: «Для організації прийомки імпортованих курчат командирувати в радгосп «Іванківський» Київської області ветлікаря тов. Р.І. Пилипчука» [3, арк. 126].

Незважаючи на багатогранну та плідну організаційно-методичну та координаційну діяльність «Укрптахотресту», дану структуру було реорганізовано відповідно до постанови Ради Міністрів СРСР і ЦК КПРС «Про організацію виробництва яєць та м'яса птиці на промисловій основі» від 3 вересня 1964 р., в якій зазначалось: «Для руководства специализированными птицеводческими хозяйствами создать союзно-республиканское Управление птицеводческой промышленности СССР (Птицепром СССР). Признать целесообразным образовать в союзных республиках союзно-республиканские управления птицеводческой промышленности (птицепромы союзных республик)...» [9, арк. 513].

Таким чином, організаційно-методична та координаційна діяльність Українського республіканського спеціалізованого тресту птахофабрик і птахорадгоспів у 1963–1964 рр., якому підпорядковувалося 31 птахогосподарство, стала підґрунтям для розробленням та впровадження програми переведення галузі птахівництва УРСР на промислову основу. Основна діяльність «Укрптахотресту» спрямовувалася на: піднесення матеріально-технічної бази племінних господарств; спеціалізацію та концентрацію виробництва продукції птахівництва і розвиток міжгосподарських зв'язків; організацію нових птахогосподарств і птахофабрик, їх комплектування; забезпечення максимально можливого зростання виробництва та заготівлі продукції птахівництва; розробку заходів зі зростання продуктивності сільськогосподарської птиці; зростання продуктивності праці, скорочення непередбачених виробничих витрат у птахівництві тощо. Спеціалісти «Укрптахотресту» контролювали усі ланки технологічного процесу виробництва продукції у господарствах, опікувалися підготовкою кадрів для птахівництва. «Укрптахотрестом» розроблялися п'ятирічні плани та пропозиції щодо основних напрямів розвитку птахогосподарств.

Список використаних джерел та літератури

1. Архив ВО «Киевптицепром». Дело № 1 «Приказы по «Укрптицетресту» с 1-го по 160 (01. 04.1963–21.09.1963)». 303 арк.
2. Архив ВО «Киевптицепром». Дело № 1-а «Приказы по «Укрптицетресту» с 161-го по 275 (21. 09.1963–30.12.1963)». 157 арк.
3. Архив ВО «Киевптицепром». Дело № 1 «Приказы по «Укрптицетресту» с 1-го по 180 (02.01.1964–28.05.1964)». 230 арк.
4. Библик Е. А. Содержаник кур-несушек в широкогабаритных птичниках. *Птицеводство*. 1963. № 7. С. 38–40.
5. Божко П. Е., Сенников А. А. Производство утиного мяса. Москва : Колос, 1965. 152 с.
6. Мельник В. В. Соціально-економічні та політичні передумови становлення промислового птахівництва в УРСР (1953–1964). *Історія науки і біографістика*. 2017. № 2. URL : <http://inb.dnsgb.com.ua/2017-2/index.html> (дата звернення : 01.09.2018).
7. Мельник В. В. Науково-організаційні засади розвитку індиківництва в Українській РСР у другій половині ХХ століття. *Гілея*. 2018. Вип. 135 (№ 8). С. 67–71.
8. Мельник В. В. Науково-організаційні засади розвитку гусівництва в УРСР у другій половині ХХ століття. *Вісник аграрної історії*. 2018. Вип. 23–24. С. 282–289.
9. Об организации производства яиц и мяса птицы на промышленной основе : Постановление Совета Министров СССР и Центрального Комитета КПСС № 740 от 3 сентября 1964 г. *Свод законов СССР*. Москва : изд-во «Известия», 1985. Т. 7. С. 512–517.
10. Об увеличении производства яиц и мяса птицы в пригородных зонах крупных городов и промышленных центров : Постановление Центрального Комитета КПСС и Совета министров СССР № 30 от 8 января 1963 г. *Свод законов СССР*. Москва : изд-во «Известия», 1985. Т. 7. С. 519–520.
11. Сулим Н. В. Экономическая эффективность выращивания бройлеров разными способами. *Птицеводство*. 1966. Вып. 3. С. 70–75.

References

1. (1963). *Arhiv VO «Kievpticeprom»* [Archive AU «Kievpoultryindustry»]. *Delo № 1 «Priказы po «Ukrpticetrestu» s 1-go po 160 (01.04–21.09)»* [1 «Orders for «Ukrpticetrest» from 1 to 160 (01. 04–21.09)»]. 303 ark. [in Russian].
2. (1963). *Arhiv VO «Kievpticeprom»* [Archive AU «Kievpoultryindustry»]. *Delo № 1-a. Priказы po «Ukrpticetrestu s 161-go po 275 (21.09–30.12)»*. [1-a «Orders for «Ukrpticetrest» from 1 to 160 (01.04–21.09)»]. 157 ark. [in Russian].
3. (1964). *Arhiv VO «Kievpticeprom»* [Archive AU «Kievpoultryindustry»]. *Delo № 1 «Priказы po «Ukrpticetrestu» s 1-go po 180 (02.01–28.05)»* [1 «Orders for «Ukrpticetrest» from 1 to 180 (02.01–28.05)»]. 230 ark. [in Russian].

4. Bibik, E. A. (1963). *Soderzhanie kur-nesushek v shirokogabaritnyh ptichnikah* [The laying hens in the large-sized poultry houses]. *Pticevodstvo* [Poultry farming]. 7. 38–40. [in Russian].
5. Bozhko, P. E. and Sennikov, A. A. (1965). *Proizvodstvo utinogo mjasa* [Production of duck meat]. Moscow. 152. [in Russian].
6. Melnyk, V. V. (2017). *Socialjno-ekonomichni ta politychni peredumovy stanovlennja promyslovogho ptakhivnyctva v URSS (1953–1964)* [Socio-economic and political preconditions for the establishment of industrial poultry farming in the Ukrainian SSR (1953–1964)]. *Istorija nauky i bioghrafistyka* [History of science and biography study]. 2. <http://inb.dnsgb.com.ua/2017-2/index.html> (last accessed : [in Ukrainian]).
7. Melnyk, V. V. (2018). *Naukovo-orghanizacijni zasady rozvytku indyktivnyctva v Ukrajinsjkij RSR u drughij polovyni XX stolittja* [The scientific and organizational principles of the development of the turkey farming in the Ukrainian SSR in the second half of the twentieth century]. *Ghileja* [Gilea]. 135 (8). 67–71. [in Ukrainian].
8. Melnyk, V. V. (2018). *Naukovo-orghanizacijni zasady rozvytku ghusivnyctva v URSS u drughij polovyni XX stolittja* [Scientific and organizational principles of the development of the geese farming in the Ukrainian SSR in the second half of the twentieth century]. *Visnyk aghrarnoji istoriji* [Bulletin of Agrarian History]. 2018. 23–24. 282–289. [in Ukrainian].
9. (1985). *Ob organizatsii proizvodstva yaits i myasa ptitsyi na promyishlennoy osnove: Postanovlenie Soveta Ministrov SSSR i Tsentralnogo Komiteta KPSS ot 3 sentyabrya 1964 g., 740* [On organization of production of eggs and poultry meat on industrial basis : Decree of the Council of Ministers of the USSR and the Central Committee of CPSU No. 740 of September, 3]. *Svod zakonov SSSR* [Code of laws of the USSR]. Moscow. 7. 512–517. [in Russian].
10. (1985). *Ob uvelichenii proizvodstva yaits i myasa ptitsyi v prigorodnyih zonah krupnyih gorodov i promyishlennyih tsentrov: Postanovlenie Tsentralnogo Komiteta KPSS i Soveta ministrov SSSR ot 8 yanvarya 1963* [On increase of production of eggs and poultry meat in the suburban areas of large cities and industrial centres: Decree of the Central Committee of CPSU and the Council of Ministers of the USSR No. 30 of January, 8, 1963]. *Svod zakonov SSSR*. [Code of laws of the USSR]. Moscow. 7. 519–520. [in Russian].
11. Sulim, N. V. (1966). *Jekonomicheskaja jeffektivnost' vyrashhivaniya brojlerov raznymi sposobami* [Economic efficiency of growing broilers in different ways]. *Pticevodstvo* [Poultry farming]. 3. 70–75. [in Russian].

Рецензент:

Бородай І.С., д.і.н., проф.

Надійшла до редакції 05.09.2018 р.